

Aanvullend natuuronderzoek Aldenhofpark

Soortgerichte inventarisaties naar Huismussen en Gierzwaluwen

Definitief

Gemeente Heerlen
Postbus 1
6400 AA HEERLEN

Grontmij Nederland B.V.
Eindhoven, 11 juli 2013

Verantwoording

Titel : Aanvullend natuuronderzoek Aldenhofpark

Subtitel : Soortgerichte inventarisaties naar Huismussen en Gierzwaluwen

Projectnummer : 323059

Referentienummer : GM-0106550

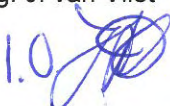
Revisie : D1

Datum : 11 juli 2013

Auteur(s) : ir. J.A. Ettema

E-mail adres : jody.ettema@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ing. J. van Vliet

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : drs. M.G.M. Drost

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Zernikestraat 17
5612 HZ Eindhoven
Postbus 1265
5602 BG Eindhoven
T +31 40 265 12 11
F +31 40 244 37 97
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doelstelling.....	4
1.3	Ligging plangebied.....	4
1.4	Voorgenomen ontwikkeling.....	5
2	Toetsingskader	6
3	Onderzoeksmethodiek	8
3.1	Methodiek.....	8
3.1.1	Huismussenonderzoek	8
3.1.2	Gierzwaluwenonderzoek.....	8
4	Resultaten en toetsing	9
4.1	Algemeen	9
4.2	Resultaten huismussenonderzoek.....	9
4.2.1	Toetsing	10
4.3	Resultaten gierzwaluwenonderzoek	10
4.3.1	Toetsing	10
5	Conclusie en aanbevelingen.....	11
5.1	Conclusie	11
5.2	Aanbevelingen	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De bevolgingskrimp in Limburg is de aanleiding voor de regionale opgave om de woningvoorraad te herstructureren en het aantal woningen te verminderen. In Heerlen is een samenbundeling van scholen en accommodaties voorzien, waardoor kansen voor herontwikkeling ontstaan.

1.2 Doelstelling

Het soortenbeleid uit de Vogel- en Habitatrichtlijn is in Nederland vertaald in de Flora- en Faunawet. Deze wet kent een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Dat betekent dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn (nalen tot) handelen nadelige gevolgen heeft voor de aanwezige natuurwaarden, verplicht is dit achterwege te laten. Men dient alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem/haar kunnen worden verwacht om nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Voorafgaand aan de sloop van de aanwezige bebouwing, dient onderzocht te worden of er op het terrein beschermde soorten aanwezig zijn. Als dat het geval is, dienen er mitigerende of compenserende maatregelen genomen te worden. Verder kan het nodig zijn om daarvoor een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet aan te vragen.

In deze notitie worden de resultaten beschreven van het onderzoek dat verricht is om vast te stellen welke beschermde vogelsoorten met jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt of er sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

1.3 Ligging plangebied

Het plangebied wordt globaal begrensd door de straten Monseigneur Nolensstraat, Aldenhofstraat, Kouvenderstraat, Nieuwhofstraat, Wilhelminastraat en de Monseigneur Lebouillestraat. In figuur 1.3 is het plangebied aangegeven met een rode lijn. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 10 hectare. De navolgende straten zijn gelegen binnen het plangebied: Pastoor Schleidenstraat, Bakkerstraat, Schrijnwerkerstraat, Beitelstraat en Pastoor Habetsstraat. In de huidige situatie wordt het plangebied voornamelijk gebruikt voor wonen (vrijstaand, geschakeld en portiekflats) en wegen. Er is een speeltuin en een groot braakliggend terrein van de voormalige LTS.

Figuur 1.3 Ligging plangebied Aldenhofpark te Heerlen.

1.4 Voorgenomen ontwikkeling

Nabij het centrum van Hoensbroek ontwikkelt gemeente Heerlen, in samenwerking met diverse partijen, een nieuwe en kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling. Deze ontwikkeling bestaat uit een Brede Maatschappelijke Voorziening (BMV), nieuwe woningen en een park.

- De BMV is op het park georiënteerd. Rondom de BMV wordt een speelplein aangelegd en wordt voorzien in parkeerplaatsen voor de BMV en de politie. Door het hoogteverschil is het straks mogelijk om vanaf de parkeerplaats over het dak van de BMV het park in te lopen.
- De nieuwe woningen zijn gevarieerd wat betreft grootte, type en doelgroep, maar zijn allen levensloopbestendig. De meeste nieuwe woningen zijn rond het park gelegen en kijken uit op het park.
- Het park wordt een ontmoetingspark; een aangename groene ruimte in de wijk. De hoogteverschillen in het park spelen in op het plaatselijke hoogteverloop. Het park biedt ruimte aan spelen, ontmoeten, verblijven of aan het maken van een ommetje.

Een nieuwe verkeerskundige situatie maakt ook onderdeel uit van de ontwikkelingen in het gebied. Zo wordt de Monseigneur Nolensstraat ten westen van de Beitelstraat, opgeheven en wordt de P. Schleidenstraat opgewaardeerd tot een belangrijke ontsluitingsweg voor het centrum. De Bakkerstraat wordt enkele meters verschoven en de overige straten langs het Aldenhofpark, worden opnieuw ingericht.

Het Aldenhofpark wordt een aangename en levendige plek in het centrum van Hoensbroek met een meerwaarde voor het hele stadsdeel.

2 Toetsingskader

Ter bescherming van de Nederlandse flora en fauna is sinds 1 april 2002 de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet is gericht op de duurzame instandhouding van soorten planten en dieren. De Flora- en faunawet vervangt onder andere de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de oude Natuurbeschermingswet 1968. In de Flora- en faunawet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermd. Daarnaast is een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelden beschermd. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet, gelden de volgende verbodsbepalingen:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Conform artikel 75 is het mogelijk bij ruimtelijke ingrepen, een ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8, 11 en 13. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3. De bescherming van de broedvogels heeft een apart beschermingsregime en is onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 5 en overige soorten.

tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV (thans EL&I) goedgekeurde gedragscode. Specifiek voor het plan Aldenhofpark is de gedragscode Bouwend Nederland geschikt.

tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten, dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen, geen ontheffing verleend tijdens het broedseizoen. Van een aantal soorten zijn vogelnesten en bijbehorend functionele leefgebied jaarrond beschermd en staan op de <i>'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'</i> van het ministerie van EL&I. Het betreffen broedvogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 tot en met 4 en in bepaalde gevallen ook van de beschermingscategorie 5. Een ontheffingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3). Bescherming van broedvogels uit categorie 5 is jaarrond van toepassing indien ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de soort lokaal zeldzaam is, als er bij een verstoring geen alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn of als het aanbieden van een alternatieve (kunstmatige) nestlocatie niet mogelijk is.

3 Onderzoeksmethodiek

3.1 Methodiek

Uit de 'quickscan natuur Aldenhofpark' van 16 oktober 2012 blijkt onder andere de noodzaak tot uitvoering van soortgericht onderzoek naar de Huismus en de Gierzwaluw binnen het plangebied Aldenhofpark.

Om de functionaliteit als leefgebied voor deze soorten te bepalen, zijn onderzoeken uitgevoerd conform de beste beschikbare methodieken, waaronder de meeste recente soortenstandaarden van het Ministerie van Economische Zaken voor beide soorten. De veldgegevens zijn verzameld door een drietal ter zake deskundigen op het gebied van broedvogels. Tijdens de uitvoering van het onderzoek zijn waarnemingen ingevoerd in WebObs en verwerkt met Ecoviewer, een Geoweb toepassing van Grontmij.

3.1.1 Huismussenonderzoek

Onderzoek naar de aanwezigheid van Huismussen is uitgevoerd conform de Soortenstandaard Huismus (opgesteld door Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken). Hierbij is het plangebied gecontroleerd op territoriale dieren tijdens diverse ochtendrondes. In tabel 2.1b zijn de data en weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 2.1b Data veldbezoeken en weersomstandigheden huismussenonderzoek

Datum	Weersomstandigheden
03 april 2013 (ochtend/middag)	9°C droog windstil
15 april 2013 (ochtend)	17°C droog zonnig
22 mei 2013 (ochtend)	8°C, zwaarbewolkt, windkracht 4
24 mei 2013 (ochtend)	6°C, zwaarbewolkt, windkracht 3

3.1.2 Gierzwaluwenonderzoek

Onderzoek naar de aanwezigheid van Gierzwaluwen is uitgevoerd conform de Soortenstandaard Gierzwaluw (opgesteld door Dienst Regelingen, ministerie van Economische Zaken). Hierbij is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van territoriale dieren. In tabel 2.1c zijn de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 2.1c Data veldbezoeken en weersomstandigheden gierzwaluwenonderzoek

Datum	Weersomstandigheden
27 mei 2013 (avond)	15°C, halfbewolkt, windkracht 2
28 mei 2013 (avond)	15°C, halfbewolkt, windkracht 2
10 juni 2013 (avond)	14°C, onbewolkt, windkracht 1
14 juni 2013 (avond)	13°C, bewolkt, windkracht 1
15 juni 2013 (avond)	14°C, onbewolkt, windkracht 2/3
20 juni 2013 (avond)	20°C, lichte motregen, windstil
25 juni 2013 (avond)	12°C, zwaar bewolkt, windkracht 2
26 juni 2013 (avond)	12°C, zwaar bewolkt, windkracht 2
27 juni 2013 (avond)	12°C, zwaar bewolkt, windkracht 2

4 Resultaten en toetsing

4.1 Algemeen

De 'ruwe' data aan verzamelde gegevens zijn verwerkt in de Ecoviewer. Op basis van de verzamelde data is de functionaliteit van het plangebied als leefgebied nader uitgewerkt. In de volgende paragrafen is per soort(groep), de functionaliteit toegelicht.

4.2 Resultaten huismussenonderzoek

Uit het onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus is het volgende naar voren gekomen:

- Delen van het plangebied vormen een leefgebied voor de Huismus. Hierbij concentreren de verblijfplaatsen van de Huismus zich met name op de daken van bebouwing aan de zuidzijde van de Bakkerstraat. In totaal zijn een negental territoria met bijbehorende verblijfplaatsen en foerageergebied vastgesteld. De verblijfplaatsen bevinden zich in de dakgoten aan de zuidzijde van de bebouwing en op de overgangen van de daken aan zuidkant. Parallel aan de zuidzijde van deze bebouwing bevinden zich een helling met een brede strook met een goede bedekking van vlierbessen en diepliggende tuinen aan de achterzijde van bewoning aan de Wilhelminastraat. De betreffende groenstrook heeft een kleinschalig karakter, sluit aan op de verblijfplaatsen aan de Bakkerstraat en maakt daarmee deel uit van het foerageergebied van de Huismus ter plaatse. In figuur 4.2 is op een verspreidingskaart, het leefgebied van de soort weergegeven. De contouren voor het foerageergebied zijn indicatief.
- Aan de achterzijde van de bebouwing Beitelstraat bevindt zich een enkel territorium met verblijfplaats van de Huismus in de dakgoot aan de achterzijde van de flat. Het kleine parkachtige karakter maakt hierbij deel uit van het foerageergebied van de soort. De betreffende verblijfplaats is opgenomen in de verspreidingskaart in figuur 4.2.

Figuur 4.2 Verspreidingskaart verblijfplaatsen Huismus binnen plangebied Aldenhofpark

4.2.1 Toetsing

De voorgenoemde ontwikkeling heeft de volgende effecten op de functionaliteit van het plangebied als leefgebied voor de Huismus:

- Er zullen tien jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus verdwijnen als gevolg van sloopwerkzaamheden. Daarnaast zal een deel van het foerageergebied aangrenzend aan de verblijfplaatsen worden aangetast. Voor aantasting van het jaarrond beschermde leefgebied van de Huismus geldt een ontheffingsplicht Flora- en faunawet.

4.3 Resultaten gierzwaluwenonderzoek

Uit het onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de Gierzwaluw is het volgende naar voren gekomen:

- Binnen het plangebied zijn verspreid over de bebouwing, een negental nestlocaties van de Gierzwaluw vastgesteld. In figuur 4.3 zijn de betreffende verblijfplaatsen weergegeven.

Figuur 4.3 Verspreidingskaart nestlocaties Gierzwaluw binnen plangebied Aldenhofpark

4.3.1 Toetsing

De voorgenoemde ontwikkeling heeft de volgende effecten op de functionaliteit van het plangebied als leefgebied voor de Gierzwaluw:

- Er zullen een negental jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van de Gierzwaluw verdwijnen als gevolg van sloopwerkzaamheden. Voor aantasting van de verblijfplaatsen van de Gierzwaluw geldt een ontheffingsplicht Flora- en faunawet.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van de Huismus en de Gierzwaluw. Van beide soorten zijn jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld. Daarnaast bevindt zich binnen het plangebied, een deel van het foerageergebied van de Huismus. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt mogelijk in het geding, indien geen passende maatregelen worden getroffen. Hiervoor geldt een ontheffingsplicht en het tijdig nemen van passende maatregelen.

5.2 Aanbevelingen

In samenspraak met een ter zake deskundige op het gebied van vogels dient tijdig, voorafgaand aan de uitvoering van werkzaamheden, een activiteitenplan te worden opgesteld ter onderbouwing van een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet. In het activiteitenplan dienen passende maatregelen te worden opgenomen om de gunstige staat van instandhouding van beide soorten te kunnen waarborgen. Deze dienen tijdig te worden uitgevoerd en er geldt een ontheffingsplicht van artikel 11. Flora- en faunawet.

Voor de binnen het werkgebied algemeen voorkomende broedvogels geldt dat indien bomen, struiken en overige vegetatie buiten het broedseizoen worden verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Flora- en faunawet wordt echter geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is en blijft de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Tevens geldt voor ieder ontwikkeling een zogenaamde 'zorgplicht'. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen.